

Werken met buitenschoolse opdrachten

Het doel van buitenschoolse opdrachten is de cursisten het onderwerp en het taalgebruik dat in de les geoefend is te laten tegenkomen en te laten gebruiken in levensechte situaties. Daarnaast ontdekken cursisten wat hun gedrag in een talig moeilijke situatie is en wat hun leerstijl is.

Om buitenschools leren vorm te geven kunnen de volgende zeven stappen worden gevolgd. Het VUT-model vormt de basis, waarbij de stappen 1 tot en met 5 de Voorbereidingsfase vormen, 6 de Uitvoeringsfase en 7 de Terugkijkfase.

Vervolgens worden tips gegeven voor de uitvoering van de verschillende stappen.

Zeven stappen voor buitenschools leren

1. De beeldvorming

De docent toont foto's, dia's, plaatjes en teksten zien, bespreekt deze en stelt er algemene vragen over.

2. Kernvocabulair

De docent gaat vervolgens in op de belangrijkste woorden, uitingen en/of standaardzinnen die het 'verschijnsel' beschrijven, en die nodig zijn om erover te praten: tien tot twintig zelfstandige naamwoorden en werkwoorden.

3. Vergelijking en analyse

De docent stimuleert de cursisten om verschillen en overeenkomsten met eigen land en taal te bedenken, om oude en nieuwe kennis in twee rijtjes te noteren (wat wist je er al van; wat weet je er inmiddels nog meer van?) en om hun verwachtingen te formuleren.

4. Voorbereiden, voorbespreken, vooraf lezen

In deze fase legt de docent uit, geeft gelegenheid tot het stellen van vragen en worden er teksten of ander authentiek materiaal over het onderwerp doorgenomen.

5. Eigen doel

Vervolgens krijgen de cursisten de opdrachten om aan te geven wat ze willen weten, waar ze tegenaan lopen als ze zelf in zo'n situatie komen, wat ze er thuis over willen vertellen, wat hen spannend, interessant lijkt. Ook is er tijdens deze fase bijvoorbeeld tijd om samen interview-vragen voor te bereiden.

6. De buitenschoolse activiteit

De taak wordt uitgevoerd; het onderzoekje, het gesprekje, het bezoek, het kijken naar de televisie, etc.

7. Nabespreking

Voor de nabespreking kunnen allerlei vormen worden bedacht; klassikale nabespreking, ronde-tafelgesprek of bespreking in kleine groepjes. Het kern-vocabulair komt weer op het bord te staan, er wordt een klasse-collage gemaakt, of een eigen collage (plaatje met een praatje), er wordt een opstel, dagboektekst of een dialoogje geschreven of voorgelezen, een woordenlijstje samengesteld. Er kan ook een muurkrant gemaakt worden voor de kantine, of een voorstel voor een interview, een quiz, een prijsuitreiking (het mooiste, het gekste, het interessantste etc.).

Bron: *Verhallen, Les 77, p.8, 1995*

Tips bij stap 1 De beeldvorming:

Video en tv inzetten bij voorbereiding op buitenschools leren

Videofragmenten of tv-programma's vormen een goede opstap voor het maken van een les waar ook een buitenschoolse opdracht aan gekoppeld wordt. Hieronder vindt u tips en suggesties voor het gebruik van beelden in de les, tips voor woordenschatuitbreiding aan de hand van beelden, voor meer inhoudelijke opdrachten en gespreksopdrachten en tot slot een stappenplan ter illustratie van hoe een les met een buitenschoolse activiteit kan worden opgebouwd

Algemene tips en suggesties voor het gebruik van video en tv

- Kijk altijd tenminste twee maal samen naar een programma of fragment.
- Vertel van tevoren kort waar het over gaat.
- Geef een kijkopdracht vóór iemand gaat kijken (eerst globaal, later gericht).
- Laat de cursisten zoveel mogelijk zelf aan het woord.
Bijvoorbeeld door:
 - veel in tweetallen te laten bespreken
 - vragen terug te spelen aan de groep: wie weet dit?
 - aan te sluiten bij onderwerpen die ze zelf aandragen
- Praat over en oefen lastige situaties
Uit gesprekken over het onderwerp komen vaak 'lastige' situaties naar boven. Oefen met deze situaties in 'rollenspelen': laat eerst in tweetallen voorbereiden hoe zo'n gesprek gaat en welke zinnen je nodig hebt en laat dan in tweetallen oefenen. Wie durft kan het aan de groep laten zien.
- Besteed veel aandacht aan woorden en zinnen.
 - koppel deze altijd aan het onderwerp of de situatie
 - schrijf ze ook op
 - noem namen van dingen (zelfstandige naamwoorden) maar ook wat je er mee doet (werkwoorden)
 - geef veel aandacht aan 'complete uitingen' zoals standaardzinnen en allerlei manieren van praten, zoals Mag ik u iets vragen?
- Stimuleer cursisten thuis zo vaak mogelijk naar (educatieve) televisie te kijken.
- Stimuleer cursisten gezamenlijk te kijken en er na afloop met elkaar over te praten.
- Stimuleer het gebruik van taal buiten de bijeenkomst.
Bijvoorbeeld door:
 - opdrachten voor buiten te bedenken en uit te laten voeren
 - contact te laten leggen in het Nederlands

Op de volgende pagina vindt u een voorbeeld van een les met buitenschoolse opdracht aan de hand van video of tv.

Voorbereiding: Een programma kiezen of fragment daaruit en bepalen wat het doel is van de activiteiten hieromheen.
In de bijeenkomst: Introductie Kort iets vertellen over de scene(s) die ze gaan zien, wie er in beeld komen en waar ze zijn, eventueel aangevuld met inhoudelijke informatie. Kijkopdracht 1 Een eenvoudige kijkopdracht geven (op papier/mondeling) bij het globaal kijken/luisteren: Op <u>inhoud</u>: Dit programma gaat over thuis voorlezen ja/nee; Welke vrouw leest elke avond een boekje met haar kind? Op <u>taal</u>: Kruis aan wat deze persoon zegt: (aantal woorden die wel of niet gezegd worden) Op <u>beeld</u>: Welk speelgoed heeft het kind? Kijken 1 Programma(fragment) bekijken. Bespreken 1 Praten over het programma met behulp van de opdracht: Wat heb je gezien en gehoord? Aandacht voor woorden en zinnen.
Kijkopdracht 2 Een kijkopdracht geven voor gericht kijken/luisteren, bijvoorbeeld open vragen naar <u>taal</u>: Wie zegt ... (zin/uitdrukking)? of naar <u>inhoud</u>: Waar gaat het fragment/boek over? Kijken 2 Programma(fragment) nog eens bekijken. Bespreken 2 Bespreken van de kijkopdracht en verder praten over het onderwerp, bijvoorbeeld over: Hoe zit het bij mij? (vroeger en nu), Wat is nieuw en wat wist ik al? Wat wil ik nog meer weten? Met aandacht voor woorden en zinnen.
Voorbereiden opdracht voor buiten Met elkaar een opdracht voor buiten voorbereiden, bijvoorbeeld: • Bedenken waar je meer informatie kunt krijgen (bibliotheek, gemeente, buurthuis,..) • Bedenken bij wie je meer informatie kan krijgen (een buurvrouw, kennis, arts, ..) • Bedenken wat je nodig hebt om dat te organiseren (een strippenkaart, pen en papier, lijstje met zinnen,..) • Bedenken wat je moet kunnen zeggen, welke woorden en zinnen je nodig hebt (Ik wil iets weten over.., Ik heb een probleem met ...) Oefenen Oefenen met de opdracht buiten, bijvoorbeeld situatie uitspelen, oefenen met vragen stellen (eerst in tweetallen, eventueel later voor de groep).
Buitenschools: Uitvoeren (alleen of samen met een medecursist of vrijwilliger) Opdracht buiten uitvoeren, eventueel er iets over opschrijven.
In de volgende bijeenkomst: Nabespreken Hoe is het gegaan, wat vond je moeilijk / makkelijk, wat ging goed, wat kon beter, hoe ga je het de volgende keer aanpakken? of andere vormen van verwerken.

Tips voor woordenschatuitbreiding bij video en tv

- Voorafgaand aan een nieuw onderwerp: geef woorden op en laat de cursisten door middel van het kijken een beeld laten vormen van wat ze betekenen.
- Voor herhaling van enigszins bekende woorden:
 - Hoor je de woorden van dit lijstje? Kruis aan.
 - Welke handelingen zie je? Kruis aan.
 - Welke personen zie je (functies noemen)?
 - Welke woordcombinaties worden op de band gezegd?
 - Zoek bij elkaar (of d.m.v. meerkeuzevragen):

een adres	versturen
een afspraak	noteren
een e-mail	beantwoorden
- Na het kijken: allerlei verwerkingsoefeningen voor woordenschat (op papier of mondeling)
 - Het goede woord terugplaatsen in de goede zin
 - Wat hoort bij elkaar?
 - Wat is het tegenovergestelde?
 - Welk woord hoort bij welk plaatje?
 - Welk woord hoort bij welke betekenisomschrijving?

Tips voor opdrachten voor inhoudelijke kennis bij video en tv

- Gespreksopdracht vooraf rond voorkennis, kernbegrippen, lastige woorden
- Cursisten bedenken eigen kijkvragen rondom dit onderwerp / deze situatie
- Kijkvragen gericht op de kernbegrippen of de volgorde van handelingen
- Kijkvragen die de aandacht richten op de handeling van een bepaalde persoon
- Kijkvragen over welke mensen welke taak / functie hebben

Opdrachten voor gespreksvaardigheid bij video en tv

- Let op de mensen in de video. Wat is hun functie? Hoe merk je dat aan de manier van praten?
- Zet de video tussentijds stil. Wat zou er nu gebeuren. Wat zou X nu gaan zeggen? Hoe zou jij reageren in deze situatie?
- Bekijk het fragment een keer zonder geluid. Praat over wat je ziet. Kijk en luister dan naar de band.
- Persoon X zegt iets op een bepaalde manier of gebruikt een uitdrukking. Wat bedoelt X hiermee? (eventueel stilzetten of stukje herhalen).
- Bekijk het fragment (een tweede keer) zonder geluid. 'Ondertitel' het verhaal in eigen woorden. Vertel wat je ziet.
- Speel achteraf (of vooraf als het onderwerp al bekend is) de situatie na, eventueel in kleine groepjes.

Tips bij stap 5. Eigen doel

Buitenschoolse opdrachten bedenken

Buitenschoolse opdrachten kunnen groot of klein zijn. Een aantal voorbeelden van opdrachten:

- schriftelijke informatie zoeken, bijvoorbeeld via folderrekken of informatieborden bij ingangen openbare gebouwen
- prijzen vergelijken in winkels (bijvoorbeeld van speelgoed)
- je kind lid maken van de bibliotheek
- een advertentie over een bepaald onderwerp zoeken (en daarop reageren)
- (telefonisch) informatie vragen bij een persoon of instantie
- kinderopvang regelen
- een kennis vragen wat zijn/haar mening is over een bepaald onderwerp
- een kennis iets laten vertellen over zijn jeugd, zijn omgang met zijn kinderen, ..
- iemand vragen om uitleg over de werking van een bepaald apparaat

Aandachtspunten bij het bedenken van opdrachten:

- De opdracht moet nuttig zijn voor de omgeving waarin de deelnemer werkt of gaat werken of moet (gaan) functioneren. Kijk naar wat het individu moet kunnen en moet weten om zijn/haar werk te kunnen doen. Oefen met deze situaties. Veel soorten gesprekken en situaties zijn niet gebonden aan een bepaald bedrijf of situatie maar komen in allerlei bedrijven of situaties voor.
- De opdracht moet praktisch uitvoerbaar zijn. Bedenk waar en wanneer de opdracht gedaan moet worden en of iemand verder iets nodig heeft (een adres, telefoonnummer, pasje, papier....)? Hoe zal de gesprekspartner reageren: wat zijn mogelijke reacties en antwoorden en wat doe je en zeg je in dat geval? Het is natuurlijk niet de bedoeling dat de deelnemer zich ongemakkelijk gaat voelen.

Hieronder een schema dat de taalleerder kan gebruiken om zijn opdracht goed voor te bereiden.

Vorbereidingschema Buitenschoolse opdracht

Opdracht uitvoeren vóór:

Situatie	<i>U hebt een probleem. U wilt uw kind op zwemles doen, maar u weet niet hoe dat gaat. U gaat naar het zwembad</i>
Doel	<i>Oefenen in informatie vragen</i>
Met / bij wie?	<i>Medewerker kassa van het zwembad</i>
Wat ga ik zeggen?	- <i>Ik wil graag informatie over zwemles voor mijn kind.</i> - <i>Heeft u een folder over zwemles voor kinderen?</i>
Waar, wanneer?	<i>Ik ga naar het zwembad Aanstaande vrijdag</i>
Wat heb ik verder nodig?	<i>Niets, of: Ik neem mijn dochter mee, voor als ik iets niet begrijp</i>
Hoe zal mijn gesprekspartner reageren?	<i>Een folder geven Zeggen dat er een wachtlijst is Vragen hoe oud mijn kind is Vragen of mijn kind al eerder zwemles heeft gehad Iets zeggen wat ik niet begrijp</i>
Hoe kan ik daarop reageren?	- <i>Bedankt, (ik ga het thuis bekijken).</i> - <i>Wanneer is er plaats?</i> - <i>Hij is vijf.</i> - <i>Nee, hij kan nog niet zwemmen.</i> - <i>Sorry, ik begrijp u niet.</i>

Vorbereidingschema Buitenschoolse opdracht

Opdracht doen vóór: _____

Situatie	
Doel	
Met / bij wie?	
Wat ga ik zeggen?	
Waar, wanneer,	
Wat heb ik verder nodig?	
Hoe zal mijn gesprekspartner reageren?	
Hoe kan ik daarop reageren?	

Tips bij stap 7: Nabespreking

Verwerking van buitenschoolse opdrachten

Het doel is door de activiteit de taal en de gebruikte strategieën te herhalen en vast te zetten in het geheugen, de resultaten te vergelijken met klasgenoten en effectiviteit van de opdracht te evalueren.

Voorbeelden van oefeningen:

- klassikaal nabespreken / ronde tafelgesprek / kernvocabulair weer op het bord
- in kleine groepjes bespreken
- klasse-collage maken
- eigen collage maken (plaatje met een praatje)
- opstel maken, dialoogje schrijven
- woordenlijstje samenstellen
- dagboek-tekstje schrijven
- krant maken / muurkrant maken voor de kantine
- interview op een groot vel (ieder zijn eigen vraag + antwoord)
- quiz maken
- prijsuitreiking (het mooiste / het gekste / het interessantste / etc.); wat verdient de eerste, de tweede, de derde prijs?